SANOAT TARMOG‘I SAMARADORLIGIGA KORXONALAR DEMOGRAFIYASI TA’SIRINING EKONOMETRIK TAHLILI

Mirzayeva Intizor Ergashevna
Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti mustaqil izlanuvchisi
https://doi.org/10.5281/zenodo.17702733

Annotatsiya. *Maqolada sanoat korxonalarining demografisini umumiy korxonalar faoliyatiga ta’siri tadqiq qilingan. Shuningdek, ishchi kuchi va sanoat korxonalari demografisi asosida baholangan sanoat samaradorligining omillari ekonometrik usullar orqali tahlil qilingan. Natijalarga ko‘ra sanoat samaradorligini oshirish takliflari ishlab chiqilgan.*

Аннотация. *В статье рассматривается влияние демографических показателей промышленных предприятий на общую деятельность предприятия. Также эконометрическими методами проанализированы факторы эффективности производства, оцениваемые по численности рабочей силы и демографическим показателям промышленных предприятий. На основе полученных результатов разработаны предложения по повышению эффективности промышленности.*

Abstract. *This article examines the impact of demographic indicators of industrial enterprises on their overall performance. Econometric methods are also used to analyze production efficiency factors, measured by the workforce size and demographic indicators of industrial enterprises. Based on the findings, proposals for improving industrial efficiency are developed.*

Kalit so‘zlar: *sanoat korxonalari, sanoat samaradorligi, sanoat tarmog‘ining o‘sishi, korrelyatsiya, regressiya, mintaqa.*

Ключевые слова: *Промышленные предприятия, эффективность промышленности, рост промышленности, корреляция, регрессия, регион.*

Key words: *Industrial enterprises, industrial efficiency, industrial growth, correlatio, regression, region.*

Kirish. Sanoat tarmog‘ini rivojlantirish, ular faoliyatida ishchi kuchidan samarali foydalanish jarayoni mintaqa iqtisodiyotidagi muhim masala sanaladi. Bu o‘rinda, ishch kuchidan samarali foydalanishning miqdor va sifat ko‘rsatkichlariga alohida e’tibor qaratish zarur. Bunda, sifat jihatlarini ishchi kuchining bevosita malaka va ko‘nikmalari bilan bog‘lansa, miqdor jihatlari bandlikning o‘zgarishini o‘z ichiga oladi. Demak, ishchi kuchidan sanoatda samarali foydalanishning miqdor mezonlarini tadqiq qilganimizda yangi ish o‘rinlari kengayishiga e’tibor qilamiz. Bu esa, yangi korxonalar faoliyatini tashkil qilish, ularning faollik darajasini oshirish orqali hal etiladi. Bir so‘z bilan ifodalaganimizda, ushbu jarayon korxonalar demografiyasining o‘zgarishi hisoblanadi.

Adabiyotlar tahlili. Sanoat tarmog‘i samaradorligiga korxonalar demografiyasi ta’sirining ekonometrik tahlili yuzasidan turli tadqiqotlar olib borilgan. Xususan, tadqiqotlarda ko‘p chiziqli regressiya modeli va uning parametrlarining statistik ahamiyati sinovdan o‘tkazilib, o‘rganilayotgan ko‘rsatkichni prognoz qilishda foydalanish uchun modelning yaroqliligi aniqlangan [1]. Yana bir tadqiqotlarda qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishini boshqarishni takomillashtirish muhim masala sifatida bozor iqtisodiyoti sharoitida rivojlanishning barcha bosqichlarida uni hal qilish masalasi

ilgari suriladi. Ya'ni, bu borada ushbu maqsadga muvaffaqiyatli erishish ko'p jihatdan iqtisodiy axborotni qayta ishlash usullari va texnik vositalarini takomillashtirishga bog'liqligi asoslangan [2]. Boshqa xil tadqiqotlarning yo'nalishi esa sanoat korxonalari xavfsizligini ta'minlashni taqozo qiladi. Ya'ni, unga asosan, sanoat korxonalarining iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash ham bir qancha o'ziga xos nazariy va amaliy muammolarni hal qilishni taqozo qiladi [3]. Undan tashqari, boshqa tadqiqotlar bevosita sanoat sohasining korxona faoliyati taraqqiyt qildirishga qaratiladi. Bu borada mamlakatning iqtisodiy rivojlanishida sanoat tarmog'ining roli, sanoat tarmog'i iqtisodiy salohiyati va samaradorligining mohiyati, tuzilishi va sanoat tarmog'i iqtisodiy samaradorligiga ta'sir qiluvchi omillar yoritib berilgan [4].

Tahlil va natijalar. Dastlab Xorazm viloyatida ro'yxatga olingan jami korxonalar soni va sanoat korxonalari soni o'rtasidagi korrelyatsiya koeffitsientini o'rganamiz. Amalga oshrilgan hisob-kitoblarimiz natijasida korrelyatsiya koeffitsienti 0,9183 ga teng bo'lib, o'zgaruvchilar o'rtasidagi munosabatning chiziqli tarzda shakllanganini anglatadi. Demak, agar ushbu ikki o'zgaruvchi o'rtasida regressiya modeli qurilsa, sanoat korxonalar soni jami korxonalar sonining sezilarli darajada yaxshi tushuntiruvchi manbasi hisoblanadi. Bunday yuqori korrelyatsiya odatda statistik ahamiyatli hisoblanadi (p-value<0,01). Ya'ni, variatsiyaning yuqoriligi ($R^2 \approx 0,84$) mintaqadagi jami korxonalarning ro'yxatga olish darajasi asosan sanoat korxonalari soniga bog'liqligini aks ettirmoqda (1-jadval).

1-jadval

Xorazm viloyatida ro'yxatga olingan jami va sanoat tarmog'idagi korxonalar soni o'rtasidagi juft korrelyatsiya bog'liqligi [5]

Ko'rsatkichlar nomi	Jami korxonalar soni	Sanoat korxonalari soni
Jami korxonalar soni	1	
Sanoat korxonalari soni	0,918370716	1

Shu bois, ushbu o'zgaruvchilar o'rtasidagi regression tahlilni amalga oshiramiz. Xorazm viloyatida ro'yxatga olingan jami korxonalar soni (Y) bilan sanoat korxonalari soni (X) o'rtasidagi bog'liqlikni baholash maqsadida oddiy chiziqli regressiya modelidan foydalanamiz. Jumladan, berilgan regressiya natijalari asosida quyidagi modelni ishlab chiqdik:

$$\log(Y)=19.0039+0.8210^* \log(X) \quad (1)$$

Bunda: Y – Xorazm viloyatidagi jami (ro'yxatga olingan) korxonalar soni; X – sanoat korxonalarining soni.

Mazkur model natijalarini ifodalashicha sanoat korxonalari sonining bir birlikka oshishi, mintaqadagi jami korxonalar sonini 0.82 birlikka o'sishini ta'minlaydi.

Shu bilan birga, modelning ahamiyatlilik darajalari ham ijobiy bo'lib, determinatsiya koeffitsienti ($R^2=0,843$), F-statistika - 48,47 hamda p-value≈0 qiymatlari umumiy holda statistik ahamiyatga ega. Tahlil natijalariga ko'ra, sanoat korxonalari soni bilan jami korxonalar soni o'rtasida juda yuqori darajadagi ijobiy chiziqli bog'liqlik mavjud. Ya'ni, jami korxonalar sonining katta qismi sanoat tarmog'idagi faoliyat bilan belgilanishini anglatmoqda.

Shuningdek, yuqoridagi kabi korelyatsion-regression tahlilni mintaqadagi faoliyat yuritayotgan korxonalar soni o'zgarishi bo'yicha ham amalga oshiramiz. Xorazm viloyatida faoliyat yuritayotgan jami korxonalar soni bilan sanoat tarmog'idagi korxonalar soni o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik koeffitsienti, ya'ni korrelyatsiya ko'rsatkichi orqali baholadik. Natijada, ushbu ikki ko'rsatkich o'rtasidagi korrelyatsiya koeffitsienti **yuqori (r=0,959) bog'liqlikni ifodalagan (2-jadval).**

2-jadval

Xorazm viloyatida faol jami va sanoat tarmog‘idagi korxonalar soni o‘rtasidagi juft korrelyatsiya bog‘liqligi [6]

Ko‘rsatkichlar nomi	Jami korxonalar soni	Sanoat korxonalari soni
Jami korxonalar soni	1	
Sanoat korxonalari soni	0,959384	1

Demak, sanoat korxonalari umumiy korxonalar tarkibini **belgilab beruvchi muhim tarmoq** hisoblanar ekan. Bu o‘z navbatida, mintaqada sanoat sohasining faolligi hududdagi kichik biznes, xizmat ko‘rsatish va boshqa tarmoqlarni ham rivojlanishiga olib keladi. Shu bois, faol korxonalar sonini ko‘paytirish uchun sanoat tarmog‘ida investitsiyalarni kengaytirish, infratuzilmani rivojlantirish va sanoat zonalarini takomillashtirish zarur. Berilgan natijalarga asoslanib, jami faol korxonalar soni va sanoat tarmog‘i korxonalari soni o‘rtasida regressiya tahlilini amalga oshiramiz. Natijada quyidagi chiziqli regressiya tenglamasini ishlab chiqdik:

$$\log(Y)=25,47+0,763* \log(X) \quad (2)$$

Bunda: **Y** – Xorazm viloyatidagi faol jami korxonalar soni; **X** – sanoat tarmog‘idagi faol korxonalar soni.

Natijada, Xorazm viloyatida sanoat tarmog‘idagi faol korxonalarning 1 foizga o‘zgarishi umumiy viloyatdagi korxonalar faolligini 0,76 foizga o‘zgarishiga olib kelmoqda. Mazkur modelning sifat jihatlari baholanganida yuqori ijobiy koeffitsientlarni aniqladik. Jumladan, determinatsiya koeffitsienti yuqori ijobiy ko‘rsatkichga ega bo‘ldi (R = 0,959). Shuningdek, dispersion tahlil natijalariga ko‘ra modelning ishonchliligi yuqori (F = 104,096, P-qiymati< 0,001) bo‘lib, statistik jihatdan ahamiyatli hisoblanadi.

Shuningdek, k**oeffitsientlarning statistik ahamiyati quyidagicha qiymatlarni ifodalamoqda: Y-konstanta (25,47):** t = 3,18, P = 0,011; **X - (0,763):** t = 10,20, P < 0,001. Demak, Xorazm viloyati va uning hududlarida sanoat tarmog‘ini qo‘llab-quvvatlash va uni rivojlantirish orqali hududdagi umumiy tadbirkorlik faolligini oshirish imkoniga ega bo‘linar ekan. Fikrimizcha, hududlarning qishloq xo‘jaligiga ixtisoslashuv darajasini yuqoriligini hisobga olsak, dastlabki bosqichda qayta ishlash sanoatini kengaytirishimiz zarur. Yuqorida Xorazm viloyatidagi faol korxonalarning holatini ekonometrik jihatdan tadqiq qilgan bo‘lsak, uning salbiy jihatlari nofaol korxonalar ham mavjud. Ya’ni, ijobiy ko‘rsatkichni oshirish, ular sonini kengaytirish albatta iqtisodiyotda ishlab chiqarish ko‘lamini kengaytirishga hamda mehnat unumdorligini o‘sishiga olib keladi. Lekin, salbiy tendensiyani esa kamaytirishimiz zarur. Shu bois, viloyatdagi korxonalarning umumiy soni bilan sanoat tarmog‘idagi nofaol korxonalar soni o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlikni ko‘rib o‘tamiz.

Amalga oshirgan hisob-kitoblarimiz natijasida Xorazm viloyatidagi nofaol jami korxonalar va sanoat korxonalari o‘rtasida yuqori korrelyatsiya mavjudligini (r=0,944) aniqladik. Bu bog‘liqlik statistik jihatdan ahamiyatli ekanligini baholadik (P<0,01). Demak, korrelyatsion tahlil natijalariga ko‘ra, sanoat tarmog‘idagi muammolar, ulardagi mavjud korxonalarning salbiy tendensiyalari viloyatdagi nofaol korxonalarning shakllanishiga asosiy omil bo‘lib qolmoqda. Yuqoridagi korrelyatsion tahlili natijalariga asoslanib, Xorazm viloyatidagi nofaol jami va sanoat korxonalari o‘rtasidagi regression bog‘liqlikni hisob-kitob qildik va natijada quyidagi modelni ishlab chiqdik:

$$\log(Y)=-12,30+1,031* \log(X) \quad (3)$$

Bunda: Y – Xorazm viloyatida jami nofaol korxonalar soni; X – sanoat tarmog‘i nofaol korxonalar soni.

Mazkur modelni statistik jihatdan ahamiyatliligini determinatsiya koeffitsienti, Fisher indeksi, aproksimatsiya xatoligi kabi mezonlarga muvofiq baholadik va natijada regressiya tenglamasining ahamiyatli ekanligini aniqladik. Ya'ni, determinatsiya koeffitsienti: **R^2 = 0,891; Fisher mezoni va uning statistik ahamiyati: F = 73,59 va P < 0,001; X-ekzogen omilning ahamiyatliligi va ishonchliligi: t = 8,58, P < 0,001. Demak, sanoat sohasidagi nofaol korxonalarning bir foizga o'zgarishi jami viloyatdagi nofaol korxonalarni** 1,03 foizga o'zgarishiga olib kelmoqda. Xorazm viloyatida sanoat tarmog'i va umumiy nofaol korxonalar o'rtasida **juda yuqori ijobiy bog'liqlik** mavjud bo'lib, bu bog'liqlik sanoat tarmog'idagi muammolarni bartaraf qilish hisobiga tadbirkorlik muhitini rivojlantirish imkoniyatini yaratadi.

Xorazm viloyatida yangi tashkil etilgan jami korxonalar soni bilan sanoat tarmog'ida yangidan ochilgan korxonalar soni o'rtasidagi bog'liqlikni tahlil qildik. Natijada, ular o'rtasida yuqori va barqaror bog'liqlikni aniqladik. Jumladan, Xorazm viloyatida yangi tashkil etilgan jami korxonalar va sanoat tarmog'ida tashkil etilgan yangi korxonalar soni o'rtasida ijobiy korrelyatsiya mavjud (r=0,824). Demak, sanoat sohasidagi tadbirkorlik faoliyatini kengaytirishimiz natijasida nafaqat ishlab chiqarish ko'lamini balki umumiy korxonalar demografiyasini ham ijobiy o'zgarishini ta'minlar ekanmiz. Shu bois, sanoat sohasidagi sub'ektlarni kengaytirish, yangi tashkil qilish yo'nalishida hududlar uchun imtiyozlarni kengaytirish, kichik sanoat hududlarini tashkil qilish va ularni rivojlantirish zaruratini yaratmoqda.

Xorazm viloyatida yangi tashkil etilgan korxonalarning jami soni bilan sanoat tarmog'idagi yangi korxonalar soni o'rtasidagi bog'liqlikni juft korrelyatsiya natijalari asosida regression tahlil qildik. Regression tahlil natijasidagi model quyidagi ko'rinishga ega:

$$\log(Y)=28,13+0,758^* \log(X) \quad (4)$$

Bunda: **Y** – Xorazm viloyatida jami yangi tashkil etilgan korxonalar soni; **X** – sanoat tarmog'i yangi tashkil etilgan korxonalar soni.

Shuningdek, modelning statistik va ekonometrik tekshiruv natijalari ijobiy bo'lgan. Ya'ni, dispersion tahlil, Fisher indeksi, aproksimatsiya xatoligi, ekzogen o'zgaruvchining xatolik darajasi talabga javob beradi. Ya'ni: F = 19,02 va P = 0,0018 – model statistik jihatdan ahamiyatli; **X koeffitsienti (0,758, t = 4,36, P = 0,0018)** – statistik va iqtisodiy jihatdan ishonchli. Mazkur regression tahlil natijasida yangi tashkil etilgan sanoat korxonalarining bir foizga o'zgarishi hisobiga viloyatdagi yangi tashkil etilgan korxonalarning umumiy soni 0,76 foizga o'sadi. Demak, sanoat tarmog'i yangi korxonalari va umumiy yangi tashkil etilgan korxonalar orasidagi bog'liqlikni aks ettiradi va iqtisodiy jihatdan ahamiyatli ekanligini hisob-kitoblar orqali aniqladik. Yuqoridagilar qatori, korxonalar demografiyasiga oid salbiy ko'rsatkichlardan biri tadbirkorlik sub'ektlarining faoliyatini tugatilganligi hisoblanadi. Shu bois, Xorazm viloyatida tugatilgan jami korxonalar soni bilan sanoat tarmog'ida tugatilgan korxonalar soni o'rtasidagi bog'liqlikni korrelyatsion-regression tahlilini amalga oshirdik. Natijada, Xorazm viloyatida tugatilgan jami korxonalar va tugatilgan sanoat korxonalari soni o'rtasida yuqori ijobiy korrelyatsiya mavjudligini hisob-kitob qildik (r=0,932). Bu bog'liqlik sanoat tarmog'idagi salbiy tendensiyalar ham huddi ijobiy o'zgarishlar kabi umumiy biznes muhitiga ta'sir qiluvchi asosiy omillardan biri.

Ushbu tahlil natijalariga ko'ra, regression tahlilni ham amalga oshirdik. Ya'ni, Xorazm viloyatida faoliyati tugatilgan korxonalarning jami soni bilan sanoat tarmog'idagi faoliyati to'xtatilgan korxonalar soni o'rtasidagi regressiya tahlili natijasida quyidagi modelga ega bo'ldik:

$$\log(Y)=10,94+0,903^* \log(X) \quad (5)$$

Bunda: **Y** – Xorazm viloyatida jami tugatilgan korxonalar soni; **X** – sanoat tarmog‘i tugatilgan korxonalar soni.

Shuningdek, modelning statistik ahamiyati va ishonchliligi tekshirilganda quyidagicha ko‘rsatkichlarga ega va ijobiy hisoblanadi: F = 59,82 va P < 0,001 – model statistik jihatdan ahamiyatli; **X koeffitsienti (0,903, t = 7,73, P < 0,001)** – sanoat tarmog‘i tugatilgan korxonalar soni jami tugatilgan korxonalarga sezilarli va ishonchli ta’sir ko‘rsatadi. Demak, Xorazm viloyatida tugatilgan sanoat korxonalarining bir foizga o‘zgarishi jami korxonalarning 0,903 foizga o‘zgarishini ta’minlamoqda. Yuqorida Xorazm viloyatida mavjud jami korxonalar hamda sanoat sohasidagi korxonalar o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqliklarni ko‘rib chiqdik. Ushbu natijalar sanoatning mintaqa iqtisodiyotiga miqdoriy bog‘liqligini tushuntirish imkonini beradi. Shunday bo‘lsada, sohaning sifati va samaradorligini mintaqa iqtisodiyotiga ta’sirini baholashda mehnat samaradorligini tadqiq qilishimiz zarur.

Xorazm viloyatidagi korxonalar faoliyatining iqtisodiy rivojlanishga ta’sirini tahliliy ma’lumotlari asosida **umumiy mehnat samaradorligi** va **sanoat tarmog‘idagi mehnat samaradorligi** o‘rtasidagi bog‘liqlikni ham o‘rgandik. Bunda, viloyatning umumiy samaradorligi va sanoat tarmog‘i mehnat samaradorligi orasidagi munosabatni iqtisodiy-statistik usullar orqali tahlili qildik. Jumladan, dastlabki statistik va ekonometrik tadqiqot natijalariga ko‘ra umumiy mehnat samaradorligi hamda sanoatdagi mehnat samaradorligi o‘rtasidagi korrelyatsiya koeffitsienti yuqori ijobiy bog‘liqlikka ega (**r=0,880)**. Demak, Xorazm viloyatida umumiy samaradorlikni oshirish uchun sanoat tarmog‘idagi mehnat samaradorligini oshirishga e’tibor qaratishimiz zarur. Olingan korrelyatsion tahlil natijalariga muvofiq Xorazm viloyatidagi umumiy mehnat samaradorligi va sanoat tarmog‘idagi mehnat samaradorligi o‘rtasida regressiya modelini ishlab chiqdik:

$$\log(Y)=29,82+0,669* \log(X) \quad (6)$$

Bunda: Y – umumiy mehnat samaradorligi (mln. so‘m); X – sanoat tarmog‘idagi mehnat samaradorligi (mln. so‘m).

Regressiyaning statistik ahamiyati bo‘yicha hisob-kitoblarimiz asosida olingan natijalar: R-kvadrat=0,774 - sanoat tarmog‘idagi mehnat samaradorligi umumiy mehnat samaradorligining 77,4 foiz o‘zgarishini ta’minlamoqda. Fisher mezoni va umumiy modelning ishonchliligi (F=30,88, P=0,000353) bo‘yicha ko‘rsatkichlar modelning umumiy ahamiyatli ekanligini ko‘rsatmoqda, ya’ni P-qiymati 0,05dan kichik. Shu bilan birga t-statistika koeffitsientlari X-ekzogen omil uchun ijobiy va xatolik ijobiy koeffitsientga ega (t = 5,56, P < 0,001). Demak, Xorazm viloyatida sanoat tarmog‘i mehnat samaradorligining bir foizga oshirish hisobiga umumiy mehnat samaradorligini 0,669 foizga o‘zgartirish imkoniga ega bo‘lamiz. Yuqoridagi samaradorlik bilan bog‘liq tadqiqotlarimiz viloyat va sanoatdagi yaratilgan mahsulotlarni ish bilan bandlar hisobiga aniqlab, iqtisodiy-statistik tahlil qildik. Shuningdek, korxonalar demografiyasini ham viloyat rivojlanishiga ta’sirining yuqori korrelyatsiya va regressiya koeffitsientlarini aniqladik. Bu esa, korxonalar hisobiga yaratilgan mahsulotlar asosidagi unumdorlikni ham ekonometrik tadqiqini o‘tkazishni talab etmoqda. Shu bois, Xorazm viloyatida sanoat tarmog‘i va umumiy korxonalar hisobiga aniqlangan mehnat samaradorligi va ularning iqtisodiy omillar bilan bog‘liqligini tahlil qildik. **Jumladan, sanoat tarmog‘i samaradorligiga ta’sir etuvchi iqtisodiy omillar** (YaHM o‘sishi va aholi jon boshiga daromadlar o‘sishi) bo‘yicha o‘tkazilgan regression tadqiqotlar natijasida quyidagi chiziqli modelni hosil qildik:

$$\log(Y)=-146,895+2,271* \log(X1)+0,095* \log(X2) \quad (7)$$

Bunda: **Y** – sanoat samaradorligi o‘sish sur’ati (korxonalar soniga nisbatan hisoblangan samaradorlik); $\mathbf{X_1}$ – YaHM o‘sishi; $\mathbf{X_2}$ – aholi jon boshiga umumiy daromadlar o‘sishi.

Modelning ishonchliligi bo‘yicha olib borilgan tahlil natijasida uning ijobiy darajalari aniqlandi. Jumladan, model asosidagi muhim parametrlardan biri uning statistik ahamiyati ijobiy **(F=3,25, P=0,074) bo‘lib, tenglamani o‘zgarishlarga baho berish uchun foydalanish mukinligini ifodalamoqda. Jumladan, model natijalariga ko‘ra viloyatda YaHMning 1 foizga o‘sishi sanoatdagi faol korxonalar hisobiga aniqlangan samaradorlikni 2,271 foizga (**P=0,039) hamda aholi daromadlarining 1 foizga o‘sishi sanoat samaradorligini 0,095 foizga o‘sishini ta’minlamoqda. Demak, Xorazm viloyatida sanoat tarmog‘ining korxonalar hisobiga aniqlangan samaradorlik mezonini oshirish uchun iqtisodiy o‘sishni rag‘batlantirish, investitsiyalarni kengaytirish hamda aholi daromadlarini o‘sishini ta’minlashimiz zarur.

Xulosa. Xorazm viloyatida sanoat tarmog‘ining rivojlanishi, shuningdek, qishloq xo‘jaligi va aholi daromadlari o‘sishi bilan ham bog‘liqdir. Shu sababli, sanoatda mehnat samaradorligi o‘sishiga ta’sir qiluvchi asosiy omillarni tahlil qilish iqtisodiy siyosat uchun muhim ahamiyatga ega. **Bu esa,** mintaqa itisodiy siyosatida qishloq xo‘jaligi va qayta ishlash sanoatini integratsiya qilish, aholi daromadlari va iste’molni oshirish hamda investitsiyalarni texnologik modernizatsiya bo‘limiga yo‘naltirilgan mablag‘larini oshirish hisobiga sanoatda korxonalar demografiyasi hisobiga aniqlangan samaradorlikning yuqori o‘zgarishlariga erishishimiz mumkinligini e’tiborga olishimizni talab etmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Дубровский В.Ж., Иванова Е.М., Чупракова Н.В. Экономическая оценка факторов роста производительности труда на градообразующих предприятиях ОПК. Влияние на моногорода // Экономика региона, 2020, Т.16, вып.3. - С. 831-844. https://doi.org/10.17059/ekon.reg.2020-3-12.
2. Жминько А.Е., Соседский С.О., Шепотенко Д.С. Эконометрический анализ производства продукции на сельских территориях. // Вестник Академии знаний, №1 (66), 2025. - с. 215.
3. Ibragimova S.A. Sanoat korxonalari iqtisodiy xavfsizligini ta`minlash: muammo va yechimlar. // «Sanoat iqtisodiyoti va menejmenti: muammo va yechimlar» mavzusidagi III-xalqaro ilmiyamaliy konferensiya materiallari. Maqolalar va tezislar to‘plami. - T.: Ma‘rifat, 2023. - 46 b.
4. Kasimov A.A. Sanoat tarmog‘i samaradorligiga ta’sir qiluvchi omillar va uni yanada oshirish yo‘llari. // Aktuar moliya va buxgalteriya hisobi ilmiy jurnali, 2024, 4(01). - 252-260 b.
5. Xorazm viloyati Statistika boshqarmasi ma’lumotlari